

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)
The Development of Achievements on about Good Citizenship through
Democratic of Mathayomsuksa 2/1 Students using Cooperative Learning
with Problem - based Learning (PBL)

นภชอ พันธ์ลัก¹ และ อีรารัตน์ ทิพยจรสมธา²

Napachaorn Panluek¹ and Teerarat Thipjarasmetha²

Received: November 17, 2019; Revised: December 18, 2019; Accepted: December 23, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 2/1 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1.นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 (S.D. = 1.26) และคะแนนก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.83 (S.D. = 1.16) 2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.63 , S.D. = 0.41)

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความพึงพอใจ, พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย, การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

¹ นักศึกษาด้านวิชา สังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา E-mail: s58131108095@ssru.ac.th

² อาจารย์สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา E-mail: Teerarat.ti@ssru.ac.th

¹ Student in social studies Faculty of Education SuanSunandha Rajabhat University E-mail: s58131108095@ssru.ac.th

² Professorin social studies Faculty of Education SuanSunandha Rajabhat University, E-mail: Teerarat.ti@ssru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to compare the learning achievement on good citizenship through democratic way and 2) to study the students' satisfaction toward learning through problem - based learning (PBL). The sample group consisted of 6 mathayomsuksa 2/1 students studying in the second semester of the academic year 2019 at Piboon Prachasan School. The research tools used in this research were 1) lesson plans of the problem - based learning management and 2) learning achievement test and 3) questionnaires of satisfaction toward problem - based learning. The data obtained were analyzed by the applications of mean and standard deviation. The results of the study indicated that 1. The average score of learning achievement after using problem - based learning was 16 (S.D. = 1.26) which was higher than the average score before the use of problem - based learning that was 7.83 (S.D. = 1.16) 2. The students' satisfaction toward learning through problem – based learning was at the highest level (= 4.63, S.D. = 0.41).

Keywords: learning achievement, satisfaction, good citizenship through democratic way, Problem - Based Learning (PBL)

บทนำ

สังคมประชาธิปไตย เป็นสังคมที่สมาชิกทุกคนในสังคมรู้จักหน้าที่และบทบาทของตนเอง เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต รู้จักการมีส่วนร่วม การทำงานร่วมกัน บทบาท สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมถึงเคารพกติกาของสังคมประชาธิปไตยด้วยการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเกี่ยวกับทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศด้วยความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกที่ดี โดยที่กล่าวมาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเท่านั้น แต่หากประชากรพลเมืองภายในสังคมตระหนักถึงความสำคัญและสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้นั้น จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมดำเนินไปได้อย่างสงบสุข รวมถึงจรรโลงให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีความมั่นคง (ดำรง ฐานติ และคณะ, 2562: 1) ดังนั้นการที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน ประกอบไปด้วยปัจจัยหลายประการ รวมถึงการที่ประชาชนมีความเป็นพลเมืองสูงด้วย แต่ในสถานการณ์ความเป็นจริงนั้น เมื่อคนจำนวนมากมาอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่ ก็ย่อมที่จะเกิดปัญหาตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของตน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป แต่ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องก็จะได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติและยังส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นสมาชิกในสังคมทุกคนโดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเพื่อช่วยนำพาประเทศชาติให้พัฒนาสืบไป (ไพศาล ภูโพบูลย์ และคณะ, 2550: 2)

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าฝึกประสบการณ์การเรียนการสอนที่โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์พบว่า นักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้ในวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมค่อนข้างน้อย มักจะเล่นโทรศัพท์มือถือ หรือเล่นเกมในระหว่างการเรียนการสอน ไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนและการกิจกรรมภายในห้องเรียนเท่าที่ควร และนักเรียนมักจะรอคอยคำตอบจากครูหรือการแนะนำจากครูอย่างเดียว ยึดติดให้ครูเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการเรียนรู้เนื้อหาจากในหนังสือเพียงอย่างเดียว โดยนักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ไม่มีการแสดงความคิดเห็นในการตอบและการคิดแก้ปัญหาตามหลักเหตุผล แสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดการคิดและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ อีกทั้งนักเรียนมักจะแสดงท่าทางเขินอายหรือไม่กล้าโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งระหว่างครูกับนักเรียนและเพื่อนนักเรียนด้วยกันเองในเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ ทั้งการตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น หรือการนำเสนอหน้าชั้นเรียน จะแสดงให้เห็นว่านักเรียนขาดความกล้าแสดงออก ผู้วิจัยค้นหาสาเหตุของปัญหา สรุปได้ว่า สาเหตุของปัญหาสืบเนื่องมาจากสื่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มาในรูปแบบของเกมและสังคมออนไลน์ สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู และนักเรียนไม่ให้ความสำคัญต่อวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมเท่าที่ควรอาจสืบเนื่องมาจากเนื้อหาต้องอาศัยการท่องจำความรู้ ตลอดจนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ไม่น่าสนใจ ทำให้นักเรียนรู้สึกว้าเหว่ที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวกับสังคมรอบตัวโดยสามารถนำไปแก้ไขปัญหาก็ได้หรือปรับใช้ในวิถีประจำวันได้จริง กลายเป็นวิชาที่ยาก ไม่น่าสนใจ น่าเบื่อและไม่อยากเรียนในที่สุด

จากสภาพปัญหาที่พบผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องถึงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน บาร์โรว เทมบลิน (Barrows Tamblyn, 2523 อ้างถึงใน อานุภาพ เลขะกุล, 2548: 1) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยกระตุ้นหรือปรับบริบทให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ รู้จักแสวงหาความรู้ และบูรณาการความรู้ใหม่ ให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยนักเรียนอาจจะไม่จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นมาก่อน อีกทั้งเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหลัก ครูจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ออกแบบโจทย์ปัญหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จัดบรรยากาศและเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์หรือทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

ของนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าหลังเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดกระบวนการคิดแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (อภิชัย เหล่าพิเดช, 2556: 82) และมีผู้ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าหลังเรียน เนื่องจาก นักเรียนสามารถค้นหาคำตอบด้วยตนเองตามความสนใจ จากแหล่งค้นคว้าต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความสนใจและตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหา นักเรียนจึงมีส่วนร่วมและสนุกสนานกับกิจกรรมอย่างเต็มที่ (ตฤณวัฒน์ พลเยี่ยม, 2560: 69) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพร้อมทั้งช่วยพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ควบคู่กันไป ทั้งการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การคิดวิเคราะห์ คิดแก้ไขปัญหา ทักษะการทำงานกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ฝึกความกล้าแสดงออกและการแสดงความคิดเห็น ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน อีกทั้งสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งทำให้การเรียนน่าสนใจ ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากความสนใจใฝ่รู้ที่จะหาคำตอบในปัญหาหรือสถานการณ์นั้นด้วยตนเอง เป็นการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าสนใจและส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ โดยใช้เนื้อหา เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้ จะสามารถพัฒนานักเรียนได้หรือไม่ พัฒนาได้มากน้อยเพียงใด เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้จากปัญหาที่กำลังเผชิญ เกิดการกระตุ้นให้มีความสนใจและแรงจูงใจ สร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ด้วยตนเองจากความสนใจ พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการคิดแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียน อันจะเป็นการส่งเสริมให้การเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมยิ่งขึ้น และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันสามารถเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและที่สำคัญ ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน เป็นผู้ที่มีความคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบระเบียบ มีแบบแผนและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ในการเรียนรายวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 2/1 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากนักเรียนมีความสนใจในใฝ่รู้ในวิชาหน้าที่พลเมืองค่อนข้างน้อย มักจะพูดคุยและ

ไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าที่ควร และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ดังนั้นจึงต้องได้รับการพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้ดีขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ประเภท ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ (3) แบบประเมินความพึงพอใจ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาจุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และศึกษารายละเอียดเนื้อหาจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 3) ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จำนวน 1 แผนการเรียนรู้ จำนวน 3 ชั่วโมง
- 4) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของจุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีดัชนีความสอดคล้องมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = 0.43)
- 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตรวจสอบแล้วมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 6) จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎีและหลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 2) วิเคราะห์เนื้อหาและดำเนินสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้วัดก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นฉบับเดียวกัน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ 0 คะแนน
- 3) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อทำการประเมินและตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อสอบแต่ละข้อว่าใช้วัดความรู้ของนักเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ของแบบทดสอบ เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีรายการประเมินทั้งหมด 30 ข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินในภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67 – 1.00
- 4) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ตรวจสอบแล้วมาแก้ไข ปรับปรุงตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 5) จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย สาระหน้าที่พลเมือง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

2) สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) พลเมืองดี ตามวิถีประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

3) นำแบบประเมินความพึงพอใจที่ได้สร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม พร้อมทั้งให้คำแนะนำจากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC) โดยประเมินในภาพรวมมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

4) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) มาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) ไปจัดพิมพ์ เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับนักเรียน จำนวน 30 ข้อ เวลา 15 นาที

3.2 ดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้ โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3.3 เมื่อทำการเรียนการสอนเสร็จแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post - test) จำนวน 30 ข้อ โดยเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน และให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน

นักเรียน	ก่อนเรียน (30)	หลังเรียน (30)
คนที่ 1	8	17
คนที่ 2	8	15
คนที่ 3	9	15
คนที่ 4	7	16
คนที่ 5	6	15
คนที่ 6	9	18
คะแนนเฉลี่ย	7.83	16.00
S.D.	1.16	1.26

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน โดยคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 (S.D. = 1.26) และคะแนนก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.83 (S.D. = 1.16)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
1. นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย	4.83	0.37	มากที่สุด
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	5.00	0.00	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ	4.67	0.47	มากที่สุด
4. นักเรียนพอใจกับการได้สรุปความรู้ร่วมกันกับเพื่อน	4.67	0.47	มากที่สุด
5. นักเรียนรู้สึกภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือกันในการเรียน	4.00	1.83	มาก
6. นักเรียนสนุกสนานกับการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	4.83	0.37	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถหาวิธีการแก้ไขปัญหได้อย่างเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
8. การสรุปอภิปรายผลท้ายกิจกรรม ทำให้นักเรียนทราบถึงพัฒนาการของตนเอง	3.83	1.77	มาก
9. นักเรียนรู้สึกพอใจที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน	4.83	0.37	มากที่สุด
10. นักเรียนรู้สึกพอใจที่ครูเสริมแรงทางบวก มีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน และยุติธรรม	4.83	0.37	มากที่สุด
รวม	4.62	0.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนจำนวน 8 ข้ออยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.65) และอีกจำนวน 2 ข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2. นักเรียนสามารถนำความรู้ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 (S.D. = 0.00) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ 8. การสรุปอภิปรายผลท้ายกิจกรรม ทำให้นักเรียนทราบถึงพัฒนาการของตนเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (S.D. = 1.77)

สรุปผลและอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) ปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในเรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน (PBL) นั้นเป็นการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาหรือสถานการณ์ที่อยู่ในชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อนักเรียนเป็นตัวจุดประเด็นปัญหา จัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐานจึงเป็นการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาสาเหตุของปัญหาและหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ประเมินวิธีการแก้ปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ทั้งการใช้ปัญหาที่น่าสนใจหรืออยู่ใกล้ตัวนั้นเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และดึงดูดความสนใจในการเรียน เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สนุกสนานมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในห้องเรียน เป็นการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยครูเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ และเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักเรียน ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การคิดแก้ปัญหา มีการคิดอย่างเป็นระบบและสามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและหาทางแก้ไขที่เหมาะสมที่สุด อีกทั้งเป็นการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ร่วมกับการรวบรวมและจัดสรรข้อมูลที่มีในตนเองและสามารถดึงเอาข้อมูลนั้นมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของทิตติยา มั่นดี และคณะ (2562: 117) ได้ทำการศึกษาถึงการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้อง ตฤณวัฒน์ พลเยี่ยม (2560: 69) ได้ทำการศึกษาถึงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและการจัดการเรียนรู้โดยปัญหาเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ผลปรากฏว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้นักเรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระตามความสนใจของตนเอง มีการใช้หนังสือเรียน โทรศัพท์ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อีกทั้งเป็นการแก้ไขปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวสามารถจับต้องได้จริง และใช้ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของตนเองมาใช้ในการแก้ปัญหา และในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดตายตัวแน่นอนเพียงต้องมีเหตุผลที่เหมาะสมและนักเรียนสามารถแสดงออกด้านความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก จึงเป็นการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน ผ่อนคลาย และลดความเครียดในการเรียน นอกจากนี้เนื้อหาในบทเรียนเป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวัย อยู่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระก็จะทำให้มีความสุขกับการเรียนรู้และทำกิจกรรมในชั้นเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดความพึงพอใจของนักเรียนเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้เองการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงเป็นนวัตกรรมอย่างดียิ่งที่จะเป็นตัวช่วยในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนักเรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนที่สนใจจะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนี้ไปใช้ ควรมีการประยุกต์ หรือปรับปรุงนวัตกรรมให้เข้ากับบริบทและเนื้อหาของรายวิชาหรือสภาพนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้วัตกรรมการเรียนรู้นักเรียนให้มากที่สุด
2. ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นที่นักเรียนเรียนอยู่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำนวัตกรรมอื่นประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อาจจะเป็นการเปรียบเทียบหรือการรวมกันเพื่อพัฒนานักเรียน
2. ควรมีการศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. ควรใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการพัฒนานักเรียนเรื่องของการกระบวนการคิดวิเคราะห์ด้านอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์ ทักษะสารสนเทศและการใช้สื่อเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ดำรง ฐานดี และคณะ. (2562). *หนังสือรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: อักษรเจริญ.
- ตฤณวัฒน์ พลเยี่ยม. (2560). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน* (ปริญาญการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทิตติยา มั่นดี และคณะ. (2562). *การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน วิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น 13(1), 102-120.
- ไพศาล ภูไพบูลย์ และคณะ. (2550). *หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญ.
- อภิชัย เหล่าพิเดช. (2556). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เรื่องปัญหาทางสังคมของไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน* (ปริญาญการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อานุกาฬ เลชะกุล. (2548). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)*. คณะแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.